

Nemoc, která si nevybírá

Trpěl jí boxer Muhammad Ali, papež Jan Pavel II., herec Robin Williams i malíř Salvador Dalí. Parkinsonova choroba je nevzpytatelná a může postihnout kohokoliv.

Soňa Haulová

Ze zatím neznámých příčin dochází u Parkinsonovy nemoci k odumírání buněk ve střední části mozku, které tvoří dopamin. Ten zajišťuje přenos signálů mezi nervovými buňkami a umožňuje bezproblémovou koordinovanou činnost svalstva. Při jeho úbytku pacient postupně ztrácí schopnost kontroly nad svými pohyby. Příznaky se obvykle objevují až poté, co dojde ke zničení

60–80 % buněk produkujících dopamin. První symptomy bývají relativně nenápadné a převážná část nemocných je ani nezaznamená. Zpočátku nepřikládají zvláštní pozornost rychleji nastupující únavě, pocitu tuhosti, zpomalenosti pohybu, zvýšenému vylučování slin, slz a potu. Většinou je však zneklidní třes. Zároveň platí, že u každého jedince mohou být příznaky i progresse nemoci zcela odlišné. Někteří nemocní mají převážně pohybové problémy, jako jsou nestabilita, zpomalenost či ztuhlost svalů, jiné trápí hlavně třes končetin,

psychické problémy či kolapsové stavy. „Zvláště u mladších pacientů nebývá snadné diagnózu určit. Parkinsonova choroba není zcela jasně prokazatelná žádným vyšetřením a její příznaky se vyskytují i u jiných onemocnění. Základním odlišovacím prvkem je, že choroba reaguje na léčbu náhražkami dopaminu,“ vysvětluje MUDr. Libor Musil, primář rehabilitačního oddělení Rehabilitační kliniky Malvazinky.

Příčiny jsou neznámé

Zatím se neví, co toto neurologické onemocnění způsobuje. U části nemocných se předpokládají genetické predispozice, vliv má ale i užívání toxických látek, změny mozkové infekce a opakované zmoždění hlavy. Parkinsonova choroba je zatím nevyčleptelná, ale existuje mnoho způsobů, jak zpomalit její průběh a zajistit nemocným téměř plnohodnotný život. Léčba je většinou zahájena různými léky, jejichž použití se liší podle charakteru a intenzity příznaků a přidružených onemocnění. „Kromě pravidelného užívání léků je další možností léčby stimulace mozkových center způsobující poruchu hybnosti. K tomu se ale obvykle přistupuje až v případě, kdy se stav pacienta velice rychle zhoršuje, nebo ve

fázi, kdy již žádná jiná léčba nepomáhá,“ doplňuje MUDr. Libor Musil.

Součástí léčby by měla být také pohybová aktivita a spolupráce s fyzioterapeutem, která napomůže zlepšení kvality života nemocného. Základem je zajištění soběstačnosti po co nejdelší dobu a zvýšení bezpečnosti při běžných každodenních aktivitách. Zvláštní důraz se klade na vyvarování se pádů, které jsou u těchto pacientů časté a rizikové. „Zabránit pádům je klíčové z mnoha důvodů. Až třetina seniorů nad 65 let totiž jednou ročně upadne. V důsledku pádů má závažná zranění až čtvrtina seniorů a až polovina seniorů po pádu dokonce nevstane, což může mít fatální následky,“ varuje MUDr. Libor Musil.

Cíle fyzioterapie se liší podle fáze, ve které se nemocný nachází, a podle jeho dominantních příznaků. Součástí fyzioterapie by mělo být využití senzoryčích vjemů – zraku a sluchu k zlepšení koordinace a rytmu pohybu, dále posilovací a aktivní aerobní tréninky či cvičení na zlepšení pohyblivosti.

Co může nemocným ještě pomoci

→ Správné zhodnocení překážek doma nebo v zaměstnání a zvažení možnosti, jak je odstranit.

→ Využití senzoryčích pomůcek, které mohou pomáhat v orientaci – např. světlý paprsek, jenž se promítá z hole před pacienta, nebo pruhy na podlaze.

→ Umístění protiskluzových podložek na dlažbu i do vany.

→ Požitií stabilních křesel a židlí s opěrkami pro ruce, aby se zamezilo nebezpečí pádu.

→ Pro zmenšení rizika pádů dbát na úklid drobných předmětů předevčíms z podlahy, jako jsou boty či nářadí.

→ Pokud nemocný trpí depresí, měl by kontaktovat psychiatra a zapojit se do terapeutické skupiny lidí se stejnými obtížemi.

→ Důležitě je trénovat mozek a pravidelně procvičovat paměť, vědomosti i orientaci a věnovat se novým zájmům a plnění různorodých úkolů.

PŘÍZNAKY CHOROBY

→ Motorické – obtížné zahájení pohybu, celková zpomalenost a snížený rozsah pohybu spojený s neobratností, třes, ztuhlost, tzv. stav „on“ a „off“ (střední stavů dobré a špatné hybnosti v průběhu dne), sehnuté držení trupu a šíje a potíže s udržením rovnováhy – jsou nejviditelnější projevy nemoci.

→ Nemotorické – deprese, úzkost a další psychické změny, bolest, únava, zácpa, pocení – mají zásadní vliv na kvalitu života. U některých pacientů se projevuje zvýšená sexualita či patologické hráčství (gamblerství).

→ S postupným zhoršováním příznaků se u pacientů mohou objevovat závažné potíže s chůzí, řečí nebo prováděním každodenních jednoduchých úkonů.